

No Uncircumcised Person Shall Eat From It: Korban Pesach and Brit Milah

1. פסחים פרק ה' משנה ג'

שְחָטוּ שְׂלֵא לְאוֹכְלָיו וְשְׂלֵא לְמִנְיָיו, **לְעֵרְלִים** וְלְטֹמְאִים, פָּסוּל.

2. שמות יב:מג-מח

(מוג) וַיֹּאמֶר יי אֶל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְאֵת זֹקֵת הַפֶּסֶחַ כָּל בֶּן בֶּן זָכָר לֹא יֹאכַל בּוֹ. (מוד) וְכָל עֶבֶד אִישׁ מִקְנֵת כֶּסֶף וּמִקְנֵת אֶתוֹ אִם יֹאכַל בּוֹ. (מוה) תּוֹשֵׁב וְשֹׁכֵר לֹא יֹאכַל בּוֹ. (מוז) בְּבַיִת אֲזוּד יֹאכַל לֹא תוֹצִיא מִן הַבַּיִת מִן הַבֶּשֶׂר זֹוּעָה וְעֵצִים לֹא תִשְׁבְּרוּ בּוֹ. (מוח) כָּל עֶדְתֵי יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אֹתוֹ. (מוז) וְכִי יָגוּר אֶתְּךָ גֵר וְעֵשָׂה פֶסֶחַ לִי **הַמּוֹל לֹו כָּל זָכָר וְאִם יִקְרַב לְעֵשָׂתוֹ וְהָיָה כְּאֲרוּזֵי הָאָרֶץ וְכָל עֵרֶל לֹא יֹאכַל בּוֹ.**

3. שמות יב:יג

וְהָיָה הַדָּם לְכֶם לְאֵת עַל הַבֵּתִים אֲשֶׁר אַתֶּם שָׂם וְרֵאִיתִי אֶת הַדָּם וּפְסוּזֹתַי עֲלֵכֶם וְלֹא יְהִי בְכֶם נֶגֶף לְמִשְׁוֹזֵית בְּהַכְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם.

a. תרגום אונקלוס

וְהָיָה דָמָא לְכוּן לְאֵת עַל בֵּתֵי דְאַתּוֹן תַּמְן וְאַחֲזִי יְת דָּמָא וְאַחוּס עֲלִיכוּן וְלֹא יְהִי בְכוּן מוֹתָא לְחַבְלָא בְּמַקְטְלֵי בְּאֶרְעָא דְמִצְרָיִם

b. תרגום יונתן

יהי אדם **ניכסת פיסחא וגזירת מהולתא מערב לכוּן** למעבד מיניה את על בתיא דאתון שריין תמן ואחמי ית זכות אדמא ואיחוס עליכוּן ולא ישלוט בכוּן מלאך מותא דאתיהב ליה רשותא למחבלא במיקטלי בארעא דמצרים.

4. מכילתא דרשב"י

וְהָיָה לְכֶם לְמִשְׁמֵרֵת וְגו' - מפני מה הקדים הכתוב לקיחתו של פסח לשחיטתו ארבעה ימים היה רבי מתיא בן חרש אומר הרי הוא אומר ואעבור עליך ואראך והנה עתך עת דודים (יחזקאל טז ח). הגיע שבועתו שנשבע הקב"ה לאברהם שיגאל את בניו ולא היה בידם מצות שיתעסקו בהם כדי שיגאלו שנאמר שדים נכונו ושערך צמח ואת ערום ועריה וגו' (שם) ערום מכל מצות נתן להם הקדוש ברוך הוא שתי מצות דם פסח ודם מילה שיתעסקו בהם כדי שיגאלו שנאמר "ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיןך ואומר לך בדמיןך חיי ואומר לך בדמיןך חיי".

5. שמות רבה א:ח

רבנן פתחין פתחא להאי קרא (הושע ה) בה' בגדו כי בנים זרים ילדו עתה יאכלם חודש את חלקיהם, ללמדך **כשמת יוסף הפרו ברית מילה, אמרו נהיה כמצרים**, מכאן אתה למד שמושה מלך ביציאתן ממצרים, וכיון שעשו כן הפך הקב"ה האהבה שהיו המצריים אוהבין אותן לשנאה, שנאמר (תהלים קה) הפך לבם לשנוא עמו להתנכל בעבדיו, לקיים מה שנאמר (הושע ה) עתה יאכלם חודש את חלקיהם.

6. יהושע ה:ב-יב

(ב) בַּעַת הַהִיא אָמַר יי אֶל יְהוֹשֻׁעַ עֲשֵׂה לְךָ חֲרֻבוֹת צָרִים וְשׁוּב מִלְּאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנִית. (ג) וַיַּעַשׂ לוֹ יְהוֹשֻׁעַ חֲרֻבוֹת צָרִים וַיִּמְלֵךְ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל גִּבְעַת הָעֵרְלוֹת. (ד) וַזֶּה הַדָּבָר אֲשֶׁר מָל יְהוֹשֻׁעַ כָּל הָעָם הַיֵּצֵא מִמִּצְרָיִם הַזְּכָרִים כָּל אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה מִתּוֹ בְּמִדְבַר בְּדִרְךָ בְּצִאתְךָ מִמִּצְרָיִם. (ה) כִּי מַלְיִם הָיוּ כָּל הָעָם הַיֵּצֵאִים וְכָל הָעָם הַיִּלְדִּים בְּמִדְבַר בְּדִרְךָ בְּצִאתְךָ מִמִּצְרָיִם לֹא מָלוּ. (ו) כִּי אַרְבָּעִים שָׁנָה הָלְכוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבַר עַד תָּם כָּל הַגּוֹי אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַיֵּצֵאִים מִמִּצְרָיִם אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יי אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יי לָהֶם לְבַלְתִּי הָרְאוֹתְךָ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יי לְאַבוֹתֶיךָ לָתֵת לָנוּ אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ. (ז) וְאֵת בְּנֵיהֶם הַקָּטָן תַּחַתְּךָ אֲתָם מָל יְהוֹשֻׁעַ כִּי עֵרְלִים הָיוּ כִּי לֹא מָלוּ אוֹתָם בְּדִרְךָ. (ח) וַיְהִי כְּאֲשֶׁר תַּמּוּ כָּל הַגּוֹי לְהַמּוֹל וַיִּשְׁבּוּ תַחַתְּךָ בְּמִחְנָה עַד חִיּוֹתָם. (ט) וַיֹּאמֶר יי אֶל

יהושע היום גלותי את חרפת מצרים מעליכם ויקרא שם המקום ההוא גלגל עד היום הזה. (י) ויחנו בני ישראל בגלגל ויעשו את הפסח בארבעה עשר יום לחדש בערב בערבות יריחו. (יא) ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח מצות וקלוי בעצם היום הזה. (יב) וישבת המן ממחרת באכלם מעבור הארץ ולא היה עוד לבני ישראל מן ויאכלו מתבואת ארץ כנען בשנה ההיא.

7. תוספות סא.

אומר ר"י דערלים וטמאים כולהו נפקי מהאי קרא ד"איש לפי אכלו", דכיון דלא מצו אכלי ליה חשיבי כולהו שלא לאוכליו.

8. פסחים סא:

שחטו למולין על מנת שיתכפרו בו ערלים בזריקה. רב חסדא אמר: פסול, רבה אמר: כשר. **רב חסדא אמר פסול - יש מחשבת ערלים בזריקה.** רבה אמר כשר - אין מחשבת ערלים בזריקה.

...תלמוד לומר זאת (וזאת חקת הפסח). – מאי זאת? אילימא דכולה ערלה פסלה, מקצתה לא פסלה – האי מוכל ערל (וכל ערל לא יאכל בו) נפקא. אלא לאו הכי קתני: תלמוד לומר וכל ערל – כולה ערלה פסלה, מקצתה לא פסלה. וכי תימא הוא הדין לזריקה, דכולה ערלה מיהא פסלה – תלמוד לומר זאת – בשחיטה הוא דכולה ערלה מיהא פסלה, אבל זריקה – אפילו כולה ערלה נמי לא פסלה. וכי תימא מאי קולא דזריקה? – **דאין מחשבת אוכלין בזריקה.**

9. תוספות שם

מיהו נראה לר"י דהכי נמי פליגי בשחט לאוכליו על מנת שיתכפרו שאינם אוכלין כגון חולה וזקן, **דפסל ביה רב חסדא כמו ערלים.** אע"ג דקראי דמייתי בערל כתיבי, **דמחד קרא דלפי אכלו נפקי וילפי מהדדי לכל מילי...** ודווקא בשחט למולים על מנת שיתכפרו ערלים פסל רב חסדא, אבל נזרק לשם ערלים אפילו רב חסדא מודה **דכשר, דאין מחשבת אוכלין בזריקה.** דהא בכל מקום פשוט זה למסדר הש"ס בכולה שמעיתין. ובריש זבחים (ד.) דקאמר 'אשכחן זביחה, שאר עבודות מנן? וכי תימא נילף מזביחה, מה לזביחה שכן פסולה שלא לשם אוכלין בפסח' – משמע דליכא מאן דפליג דאין מחשבת אוכלין בזריקה.

10. תוספות ר"ד שם

איתמר שחטו למולים שיתכפרו בו ערלים כו' - נ"ל דע"כ ל"פ אלא כשחשב על זריקה בשעת שחיטה אבל אם בשחיטה לא חישב שום מחשבת פסול ובשעת הזריקה אמר אני זורק לשם ערלים לא פסלה האי מחשבה כלל. דמחשבת שלא לאוכליו כגון חולה וזקן ערל וטמא לא פסלי אלא בפסח ולא בשאר זבחים שכולן יכולין לשלח קרבנותיהן, ובפסח פסולה מדכתיב איש לפי אכלו תכוסו, וכר' דאמר לשון סורסי הוא זה וגם לת"ק דלית להו ל' סורסי והא כתיב לקמי' ושחטו אותו דאלמ' אין מחשבת שלא לאוכליו פסלי אלא בשחיטה ולא בשאר עבודות לא בקבלה והולכה ולא בזריקה. ומלפי אכלו נפקא לן מקראי אחריני מוכל ערל לא יאכל בו.

ומאזהרת טמא שלא יאכל בשר קודש הנ"מ איסורי אבל מחשבה לא ילפי מהתם דהא ערל וטמא אסורין לאכול בכל הזבחים והמחשב עליהם לא פסלה מחשבתן הזבח, דהא ערל וטמא משלחין קרבנותיהן ולא אשכחן דפסלי אלא בפסח ומשום דכתיב לפי אכלו תכוסו שלא תשחטו אותו אלא לשם אוכלין ראוין, וערל וטמא אינן ראוין לאכול! ...

וכי פליגי היכא דשחטו למולים ע"מ שיתכפרו בו ערלים דרב חסדא אמר פסול ורבה אמר כשר. רב חסדא אמר יש מחשבת ערלים בזריקה פי' בשעת שחיטה דאע"ג דבשעת זריקה לא פסלה בשעת שחיטה פסלה מחשבת הזריקה דכיון דבשעת שחיטה חישב על הזריקה כאלו חישב על השחיטה דמי ורבה אמר כשר אין מחשבת ערלים בזריקה בלבד ואפי' בשעת שחיטה וכי היכי דפליגי במחשבת ערלים ה"ה במחשבת טמאים או חולים או זקנים כל דמימעטו מלפי אוכלו...

11. תוספות הרשב"א שם

ודנתי לפני רבי, מנא ליה הא שאם נפסל לשוחט למולים לזרוק דמו לערלים שלא נפסול כמו כן אם בשעת זריקה חישב לערלים? דאדרבה, מן הדין יש לו לפסול יותר! וכן מוכיח לקמן דקאמר וכי תימא מאי קולא דזריקה דאין מחשבת אוכלין בזריקה. ואם איתא כדברי רבי, מאי שנא דשביק "ערלים" דקאי ביה ונקט

"אוכלין"? לדבריו ה"נ הוה מצי למימר ומאי קולא דאין מחשבת ערלים בזריקה? אלא על כרחין כיון דפסיל רב חסדא כששחטו למולים על מנת שיתכפרו בו ערלים, הוא הדין אם בשעת זריקה חישב לערלים דפסול, הלכך לא מצי רבה למנקט לקמן אלא "מחשבת אוכלין" דמודה בה רב חסדא. דאע"ג דפסיל רב חסדא מחשבת ערלים בזריקה, היינו משום דיליף לה לקמן מקרא. אבל במחשבת אוכלין דלא אשכחן קרא, ליתא בשעת זריקה...

12. רמב"ם הלכות קרבן פסח ב:ו

שְחַטוּ לְמוֹלִים וְזָרַק הַדָּם לְשֵׁם מוֹלִים וְעַרְלִים פְּסוּל. שְׁהַזְרִיקָה חֲמוּרָה שֶׁהִיא עֶקֶר הַקֶּרְבָּן. שְחַטוּ לְמוֹלִים שֶׁיִּתְּכַפְּרוּ בוֹ עַרְלִים פְּסוּל שֶׁהִרִי יֵשׁ מִחֲשֶׁבֶת עַרְלִים בְּזֵרִיקָה. שְחַטוּ לְאוֹכְלָיו לְזָרַק דָּמוֹ שֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו הַפֶּסַח כְּשֶׁר וְאֵין אָדָם יוֹצֵא בוֹ יְדֵי חוֹבָתוֹ לְפִי שְׂאִין מִחֲשֶׁבֶת אוֹכְלִים בְּזֵרִיקָה:

13. פסחים סא:-סב.

מתקיף לה רב אשי: ממאי דהאי וכל ערל כולה משמע? דילמא האי וכל ערל משמע כל דהו ערלה, כתב רחמנא זאת - דעד דאיכא כולה ערלה לא פסלה, לא שנא בשחיטה ולא שנא בזריקה! - אלא אמר רב אשי: רב חסדא ורבה בהאי קרא קמיפלגי: אונרצה לו לכפר עליו - עליו ולא על חבירו. רבה סבר: חבירו דומיא דידיה, מה הוא דבר כפרה - אף חבירו דבר כפרה, לאפוקי האי ערל דלאו בר כפרה הוא. ורב חסדא סבר: האי ערל נמי, כיון דבר חיובא הוא - בר כפרה הוא, [הואיל] דאי בעי מתקן נפשיה.

רב אשי	רב חסדא	רבה	
I would think even partial ערל ("כל דהו") disqualifies שחיטה and זריקה...	Partial ערל doesn't disqualify שחיטה	Partial ערל doesn't disqualify שחיטה	כל ערל לא יאכל בו
...teaches me I need entire intent for ערל to disqualify זריקה and שחיטה	Partial ערל is only acceptable in שחיטה, but it disqualifies זריקה	ערל is only a problem in שחיטה	זאת חקת הפסח

14. אור שמח

ועתה נשים פנינו לשיטת רבינו כי הוא חילק בין מחשבת שלא לאוכליו למחשבת ערלים דאין מחשבת אוכלין בזריקה ומחשבת ערלים פסול דלא סבר חילוקא דר"י וגם חילוק הריב"א לא נזכר כלל שלשון רבינו מורה דשאני מחשבת ערלים ממחשבת אוכלין וזה צריך ביאור וסברא, גם מה דפסק דאף מקצת ערלה פסול בזריקה צ"ע דכיון דרב אשי מוקי פלוגתיה במילי אוחרי איך יחלוק על רב אשי דהוא בתרא, ובוזה השיגו הראב"ד, ויותר פליאה איך לא הביא כלל דערלים שאינם מנויין פסלי וצ"ע מאוד. אך שמע נא דבר ד' דהעיקר דאין מחשבת אוכלין בזריקה טעמא בעי אם כי תכוסו לשון שחיטה מ"מ מה הסברא לחלק ונילוף דיש מחשבת אוכלין בזריקה מקו"ח או במ"מ כמו שהקשו תוס' כאן ובזבחים, ולכך פירש רבינו באופן נאות דאמרין בזבחים שחיטה לאו עבודה היא ולהכי כשרה בזר מידי דהוה כו' עיי"ש וכתב ר"י דאורליינוש בטעמו דענין שחיטה דמפיק ליה מאבר מן החי ואינה זבוחה הוא גם בחולין כמו בקדשים ובא לתכלית אחד, וא"כ עיקר ענין השחיטה הוא הכשר אכילה דיצאת מידי איסורו בחייו ותו האיסור המונח עליה אינו איסור דבוק בעצמו ובפרט בק"ק דליכא מעילה קודם זריקת דמים, ואם דאיסורא דאורייתא איכא כמו שחקרו בתוס' בכ"מ הוא רק מפני קדושתו הנוספת לו וא"כ מחשבת אוכלין דמנוי הוא על הפסח והוא מחוייב בפסח רק סיבת חסרונו במה שהוא חולה או זקן ואינו יכול לאכול כזית ובפסח עקרו לאכילה ובעי גברא דחזי לאכילה בעת הקרבתו, משום זה אינו נמנה על הפסח גופיה לשחוט עליו ואף בריא בשעת זריקה לא מהני עיין לקמן ע"ח א"כ כיון דכל חסרונו מצד שאינו ראוי באכילה, בעי שיהא המחשבה שלא לאוכליו בשחיטה, דהיא המתרת באכילה אל הבשר מצד עצמותה בין בחולין בין בקדשים, והיא מכשרתם לאכילה, לא כן בזריקה דהיא רק להרצאה והיא המכפרת והיא אינה באה בשביל אכילת הבשר, אדרבא האיסור קודם זריקה נתהווה מסיבת שצריך לרצות עוד בזריקה והיא האוסרת לא המתרת א"כ אם חשב לחולה וזקן דהם בני הרצאה רק חסרונם מצד שאינם ראויים לאכול אין פסול במחשבתם בזריקה וזה ברור:

ונקדים עוד דהגמרא מסיק לקמן (דף ס"ט) בשיטת ר' אליעזר דסבר דאע"ג דאין הפסח נשחט שלא לאוכליו דוקא חולה וזקן אבל טמא מת בז' שלו אף שחל להיות בשבת ואין מזין עליו בכ"ז גברא הוא דחזי ותקונו הוא דלא מתקן בכה"ג לא מעכבא אכילת פסחים ועושה פסחו בלא הזאה, ותמהו בתוספות דא"כ אמאי ערל אינו שוחט הפסח בעוד שהוא ערל הא מיחזי חזי ותקונו הוא דלא מתקן ואמאי אינו עושה פסחו בעודו ערל, והנה בחידושי תמהתי עליהם דאיך נוכל לאמר דערל יעשה פסח הא קרא כתיבא המול לו כל זכר ואז יקרב לעשותו הרי אף מילת זכריו דמצווה למולם כ"ז דהמה ערלים מעכבין אותנו מפסחו כש"כ מילת עצמו כ"ז שלא מל בודאי אינו עושה, ובארתי שם באנוס דאם היו חבושין בבית האסורים אין מעכב פסחו, וזה דחוק, והבאתי ראיה מירושלמי פרק האשה ה"ו עיי"ש ויצא לנו מזה דאע"ג דמצד **אכילתו** היה מצי לעשות דמיקרי לר"א גברא דחזי לאכילה בכ"ז אינו ראוי לעשות הפסח מצד **עשייתו** כ"ז שלא מל ולא בר הרצאה הוא כלל, **א"כ חסרונו אינו מצד העדר אכילתו בלבד רק מפני דלגבי פסח לאו בר הרצאה** אף דשאר קרבנותיו משלח בכ"ז בפסח אינו משלח [בלא טעמא דאכילת פסח מעכבא] א"כ תו לא בעי כלל טעמא מדוע פוסל מחשבתו בזריקה דכיון דפסולו מתיחס שאינו בר הרצאה כלל וזה עיקרו של זריקה שמרצה ומכפר ודוק: